

ความหมายความสำเร็จในอาชีพวิทยากรอิสระ: การตีความผ่านมุมมองจิตวิทยา

The Meaning of Career Success in Freelance Trainer: An Interpretation
Through a Psychological Perspective

วิชญพงศ์ ธนภัทรธาดากรณ์*

Witchayaphong Thanaphattarathadakorn

จิตรา ดุษฎีเมธา**

Jitra Dudsdeemaytha

สุเมษย์ นกหลัง***

Sumate Noklang

Received: November 18, 2024

Revised: November 27, 2024

Accepted: January 9, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความหมายของความสำเร็จในอาชีพของอาชีพวิทยากรอิสระ เป็นการศึกษเชิงคุณภาพโดยใช้แนวการศึกษาเฉพาะกรณี โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นวิธีการหลักในการเก็บข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ วิทยากรอิสระ จำนวน 15 คน คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบสโนว์บอลล์ เป็นการเลือกตัวอย่างแบบอ้างอิงด้วยบุคคลและผู้เชี่ยวชาญ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา และตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูลโดยการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล การตรวจสอบการดำเนินงานวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญ ความไว้วางใจได้ และการยืนยันผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่าการให้ความหมายของความสำเร็จในอาชีพของอาชีพวิทยากรอิสระ แบ่งเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ 1. เส้นทางสู่ความสำเร็จของอาชีพวิทยากรอิสระ ประกอบด้วย การมีศิลปะในการถ่ายทอดความรู้, อาชีพสร้างรายได้และความมั่นคงทางการเงิน, เส้นทางสู่ชีวิตที่สมดุล และการพัฒนาตนเอง พัฒนาอาชีพ: เส้นทางสู่การเป็นวิทยากรชั้นนำ 2. การเป็นผู้ปลูกพลังแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย วิทยากรผู้สร้างแรงบันดาลใจและกระตุ้นการเรียนรู้ และวิทยากรผู้ถ่ายทอดประสบการณ์สู่การลงมือปฏิบัติ 3. การเป็นผู้ปฏิบัติองค์การสู่ความเป็นเลิศ ประกอบด้วย ผู้ยกระดับองค์กรสู่ความเป็นเลิศ, การยอมรับจากลูกค้า: ภูมิใจความสำเร็จที่ยั่งยืนของวิทยากรอิสระ และการผสมผสานระบบและเครือข่ายในโลกของวิทยากรอิสระ

*นิสิตปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาประยุกต์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Master of Arts Program in Applied Psychology, Graduate School, Srinakharinwirot University, Thailand

**อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Advisor, Assistant Professor Dr., Graduate School, Srinakharinwirot University, Thailand

***อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Co-Advisor, Assistant Professor Dr., Graduate School, Srinakharinwirot University, Thailand

Corresponding Author E-mail Address: tham.tk1991@gmail.com

.....
คำสำคัญ : ความสำเร็จ/ วิทยากรอิสระ

Abstract

The objective of this research was study the meaning of career success among freelance trainers. The study employs a qualitative approach using a case study methodology. In-depth interviews were used as the primary data collection method. The key informants consisted of 15 freelance trainers, selected through snowball sampling - a referral-based sampling technique utilizing personal contacts and expert recommendations. Data analysis was conducted using content analysis methods. The trustworthiness and credibility of the data were established through data triangulation, peer debriefing, dependability and confirm ability.

The research findings reveal that the meaning of career success for freelance trainers can be categorized into three main aspects: 1. Path to Success as a Freelance Trainer, which includes the art of knowledge transfer, career income and financial stability, path to work-life balance, and personal and professional development: the journey to becoming a leading trainer; 2. Being a Learning Catalyst, which comprises being an inspirational trainer who stimulates learning, and being a trainer who transforms experiences into practical implementation; 3. Being an Organizational Excellence Revolutionary, which includes being an organizational excellence enhancer, client recognition: the key to sustainable success for freelance trainers, and the integration of systems and networks in the freelance training world.

Keywords : Success/ Freelance Trainer

บทนำ

ขณะที่เศรษฐกิจโลกถูกขับเคลื่อนโดยแรงงาน ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างศักยภาพทางเศรษฐกิจและสนับสนุนการเติบโตอย่างยั่งยืน ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงนี้ กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพอิสระหรือแรงงานฟรีแลนซ์ (Freelance) กลายเป็นที่นิยมเพิ่มมากขึ้นทั่วโลก โดยเฉพาะในสหรัฐอเมริกา งานวิจัยของ Sara Horowitz (2015) ในหัวข้อ "Freelancers in the U.S. Workforce" พบว่า รูปแบบการทำงานฟรีแลนซ์ที่เน้นการจ้างงานชั่วคราวมีบทบาทสำคัญมานานกว่า 30 ปี โดยเริ่มชัดเจนตั้งแต่ก่อตั้ง Freelancers Union ในปี 1995 ขณะที่ประเทศไทยเองก็เริ่มเห็นแนวโน้มของแรงงานหันมาประกอบอาชีพอิสระเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากการแข่งขันและเทคโนโลยีที่พัฒนาอย่างรวดเร็วหลังการระบาดของโรคโควิด-19 เสาวณี จันทพงษ์ (Chantapong, 2022) ส่งผลให้อาชีพอิสระมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะกลุ่มวิทยากรหรือกระบวนการซึ่งเป็นที่ต้องการในวงการธุรกิจด้านการศึกษาและการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของมนุษย์ อาชีพวิทยากรเป็นอาชีพที่ต้องใช้ทักษะด้านจิตวิทยาและบุคคล (Psychological Skill) ในการเสริมสร้างการพัฒนาจิตใจและการทำงาน

.....
ร่วมกันในกลุ่ม ผ่านกระบวนการสร้างความสัมพันธ์ ความเข้าใจ และความร่วมมือ ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจตนเองและผู้เรียนอย่างลึกซึ้ง วรภัทร์ ภูเจริญ (Phucharoen, 2016: 15); ปวีณา สงวนชม และพระปราโมทย์ วาทโกวิโท (Sa-nguanchom and Vadakovido, 2022: 133-143)

ความสำเร็จในอาชีพของวิทยากรอิสระสามารถแบ่งออกเป็นสองมุมมองหลัก ได้แก่ ความสำเร็จเชิงนามธรรม (Subjective Success) และความสำเร็จเชิงรูปธรรม (Objective Success) โดยในด้านความสำเร็จเชิงนามธรรม นับเป็นการประเมินจากการรับรู้และความรู้สึกของบุคคลที่ประกอบอาชีพ โดยมีความหมายในแง่ของความพึงพอใจที่เกิดจากการทำงาน การได้รับการยอมรับจากผู้เรียนและผู้ร่วมงาน รวมถึงความสุขในการทำงาน วิทยากร ซึ่งงานวิจัยของ Eby, Butts and Lockwood (2003: 689-708) ระบุว่า ความสำเร็จในเชิงนามธรรมนี้มีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากเป็นตัวชี้วัดความสุขและความรู้สึกถึงคุณค่าในตนเอง ซึ่งจะกระตุ้นให้วิทยากรมีแรงบันดาลใจในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ยังช่วยให้พวกเขามีความมุ่งมั่นในการทำงานอย่างมีคุณภาพและสามารถรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้าและผู้เรียนได้ยาวนาน ขณะที่ ความสำเร็จเชิงรูปธรรม (Objective Success) เป็นความสำเร็จที่สามารถประเมินได้อย่างชัดเจน มีการวัดผลที่เป็นรูปธรรม ซึ่งรวมถึงเกณฑ์ที่จับต้องได้ เช่น รายได้จากการทำงานในฐานะวิทยากร จำนวนงานที่ได้รับและการได้รับเชิญไปพูดในกิจกรรมหรือองค์กรต่าง ๆ บ่อยครั้ง ยิ่งไปกว่านั้น ความสำเร็จเชิงรูปธรรมนี้ยังรวมถึงการได้รับการยอมรับในวงการ มีชื่อเสียงและเครดิตจากสถาบันหรือองค์กรที่เคยร่วมงาน ซึ่งเป็นปัจจัยที่ช่วยเพิ่มโอกาสในการขยายเครือข่ายทางอาชีพและมีลูกค้าใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง งานวิจัยโดย Born and Witteeloostuijn (2012) พบว่า ความสำเร็จเชิงรูปธรรมสำหรับวิทยากรอิสระนั้นได้รับอิทธิพลจากประสบการณ์ ความรู้ และคุณสมบัติส่วนบุคคล อาทิ การสื่อสารที่ชัดเจน การมีทักษะในการสอนและสร้างความเข้าใจได้อย่างดี รวมถึงความสามารถในการใช้เครื่องมือและสื่อการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน

ความสำเร็จของวิทยากรอิสระทั้งในเชิงนามธรรมและรูปธรรมนี้มักพึ่งพาปัจจัยทั้งภายในและภายนอก ไม่ว่าจะเป็นแรงบันดาลใจในการทำงาน ความมุ่งมั่นในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และการสร้างชื่อเสียงให้เป็นที่ยอมรับในวงการ องค์กรประกอบเหล่านี้จะช่วยให้วิทยากรอิสระสามารถบรรลุความสำเร็จอย่างมั่นคงและยั่งยืนในอาชีพ

ดังนั้นผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและการตีความผ่านมุมมองทางจิตวิทยา ได้แก่ 4 แนวคิด ประกอบด้วยรูปแบบความสำเร็จในอาชีพ (Career Success) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motivation) การกำหนดตนเอง (Self-Determination) และทุนทางจิตวิทยา (Psychological Capital) เพื่อศึกษาความหมายของความสำเร็จในอาชีพวิทยากรอิสระ โดยให้ความสนใจในประเด็นด้านความสำเร็จในการประกอบอาชีพที่นำไปสู่ความหมายแห่งความสำเร็จ: การตีความผ่านประสบการณ์ของวิทยากรอิสระ

วัตถุประสงค์การวิจัย

ศึกษาความหมายของความสำเร็จในอาชีพของอาชีพวิทยากรอิสระ

บททวนวรรณกรรม

การศึกษาความหมายความสำเร็จในอาชีพของวิทยากรอิสระ ผู้วิจัยสนใจศึกษาตั้งแต่การเริ่มต้นของการประกอบอาชีพ จนกระทั่งสามารถประกอบอาชีพวิทยากรอิสระและอยู่ในอาชีพได้อย่างประสบความสำเร็จ โดยมีอายุการทำงานในอาชีพวิทยากรอิสระนานกว่า 10 ปี โดยมีแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาคุณสมบัติที่สำคัญของวิทยากรอิสระที่นำไปสู่การประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ รวมถึงเงื่อนไขที่สนับสนุนการสร้างความสำเร็จในอาชีพวิทยากรอิสระ ตามแนวคิดของ Eby, Butts and Lockwood (2003: 689-708) ที่ได้เสนอแนวคิดความสำเร็จในอาชีพฟรีแลนซ์ โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทหลัก ได้แก่ ความสำเร็จเชิงนามธรรม (Subjective Success) และความสำเร็จเชิงรูปธรรม (Objective Success) ความสำเร็จเชิงนามธรรมจะเป็นการประเมินความสำเร็จโดยอิงจากการรับรู้ และความรู้สึกส่วนบุคคลของแต่ละบุคคลที่มีต่อความสำเร็จและความพึงพอใจในอาชีพการงาน ประกอบด้วยความพึงพอใจในงานและความพึงพอใจในอาชีพ ในทางตรงกันข้ามความสำเร็จเชิงรูปธรรมเป็นความสำเร็จที่สามารถประเมินได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีเกณฑ์การวัดที่ชัดเจน เช่น รายได้ประจำและการเลื่อนตำแหน่งในองค์กร ผ่านมุมมองด้านจิตวิทยา ดังนี้ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motivation) ปัจจัยและกระบวนการที่ส่งเสริมให้บุคคลมีแรงจูงใจในการประสบความสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทฤษฎีนี้เน้นว่า การกำหนดมาตรฐานการทำงาน ข้อบังคับหรือกฎระเบียบที่เป็นระบบ จะช่วยสร้างความยั่งยืนและความมั่นคงให้กับองค์กร โดยได้ทำการวิจัยเรื่องแรงจูงใจในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ ทั้งในระดับบุคคลและสังคม จากผลการศึกษาพบว่า มนุษย์มีความต้องการประสบความสำเร็จ 3 ประการ ได้แก่ ความต้องการความสำเร็จ (Need for Achievement) ความต้องการความผูกพัน (Need for Affiliation) และความต้องการอำนาจ (Need for Power) การกำหนดตนเอง (Self-Determination) เป็นความต้องการตามธรรมชาติของบุคคลที่จะรับรู้ถึงความสำเร็จหรือบรรลุเป้าหมายที่ต้องการจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม มีแนวโน้มที่จะสำรวจและควบคุมสภาพแวดล้อม รวมทั้งมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ทำหาย เพื่อทดสอบและพัฒนาศักยภาพของตนเอง โดยมุ่งประเด็นที่ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ประกอบด้วย 3 สิ่ง ได้แก่ ความต้องการมีอิสระ ความต้องการมีความสัมพันธ์ และความต้องการมีความสามารถ

ทุนทางจิตวิทยา (Psychological Capital) เป็นสภาวะของบุคคลที่มีจุดเด่นหรือจุดแข็ง โดยมีการพัฒนาคุณลักษณะทางบวกทั้งในด้านความเข้มแข็งและความสามารถทางจิตใจ ซึ่งมีผลต่อการกำหนดพฤติกรรมที่สามารถวัดได้ พัฒนาได้ และสามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานที่ดีขึ้นในองค์กรยุคปัจจุบัน มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-efficacy) ความหวัง (Hope) การมองโลกในแง่ดี (Optimism) ความยืดหยุ่นตัว (Resiliency)

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้แนวการศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study) รูปแบบการวิจัยแบบพรรณนา (Descriptive) ร่วมกับแบบมุ่งหาคำอธิบาย (Explanatory) เพื่อให้รายละเอียดเกี่ยวกับความหมายของความสำเร็จในอาชีพวิทยากรอิสระ โดยการเก็บข้อมูลในครั้งนี้เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เป็นวิธีการหลักในการเก็บข้อมูล พร้อมผสมผสานการสัมภาษณ์แบบไม่

.....
เป็นทางการ เพื่อไม่ให้เกิดความตึงเครียดจนเกินไปในระหว่างการสัมภาษณ์และการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้
เลือกใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผู้วิจัยดำเนินการขอการรับรองจริยธรรมการวิจัยจาก
คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ รหัสโครงการวิจัย : SWUEC-
672462 ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) คือ วิทยากรอิสระ จำนวน 15 คน คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบสโนว์
บอลล์ (Snowball Sampling) เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบอ้างอิงด้วยบุคคลและผู้เชี่ยวชาญ ชาย โพธิสิตา
(Photisita, 2021) กล่าวคือ ผู้วิจัยจะเลือกตัวอย่างมา 1 คน จากนั้นผู้ที่ได้รับการเลือกก็ทำการเสนอหรือคัดเลือก
ผู้คนที่มีความใกล้เคียงกันต่อไป จะคล้ายกับการแนะนำปากต่อปาก ซึ่งเป็นวิทยากรที่มีสัญชาติไทยที่อาศัยและ
ประกอบอาชีพอยู่ในประเทศไทยเป็นหลัก บรรยายทั้งในรูปแบบการบรรยายแบบ On-site และช่องทาง Online
ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงวิถีในการประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิตได้

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยผู้วิจัย
ได้จัดเตรียมเครื่องมือในการวิจัยผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ด้วยวิธี Index of item
objective congruence (IOC) ด้วยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อให้ได้ข้อคำถามที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการ
ทราบ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างเครื่องมือและวัตถุประสงค์ ได้เท่ากับ 0.94 ทั้งฉบับ

วิธีวิเคราะห์ข้อมูลและความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผ่านแนวคิดจิตวิทยา 4 แนวคิด
ประกอบด้วยรูปแบบความสำเร็จในอาชีพ (Career Success) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motivation)
การกำหนดตนเอง (Self-Determination) และทุนทางจิตวิทยา (Psychological Capital) เพื่อเรียบเรียง
โครงสร้าง ลำดับของเนื้อหา และขอบเขตโดยละเอียดของเนื้อหา ซึ่งทำให้ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ข้อมูลเมื่อเก็บ
รวบรวมจนข้อมูลอิ่มตัวแล้ว และการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูลโดย
การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Sources Triangulation), การตรวจสอบการดำเนินงานวิจัยจาก
ผู้เชี่ยวชาญ (Peer Debriefing), ความไว้วางใจได้ (Dependability) และการยืนยันผลการวิจัย
(Confirm Ability) ผู้วิจัยมีการเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบที่สามารถตรวจสอบได้ ชาย โพธิสิตา (Photisita, 2021)
โดยการรวบรวมข้อมูลในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้แนวคิดคุณภาพของข้อมูลด้วยวิธีสามเส้า สามารถอธิบายได้ดังนี้
ดำเนินการโดยใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตการณ์ และการวิเคราะห์เอกสาร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลาย
โดยการเก็บข้อมูลครอบคลุมมิติของเวลา สถานที่ และบุคคล เพื่อรองรับการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล
ตัวอย่างเช่น การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายที่ดำเนินการในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน เช่น หลังการจัด
อบรม หรือในช่วงเวลาที่วิทยากรอิสระกำลังเตรียมเนื้อหา หรือว่างจากการจัดอบรม โดยใช้สถานที่การสัมภาษณ์ที่
หลากหลาย ได้แก่ ศูนย์ฝึกอบรม ห้องประชุมออนไลน์ หรือสถานที่นัดพบ และมีการสัมภาษณ์ครอบคลุมผู้มีส่วน
เกี่ยวข้อง คือ วิทยากรอิสระที่มีประสบการณ์หลากหลายเพื่อให้ได้มุมมองที่ครอบคลุมและหลากหลายเกี่ยวกับ
บทบาทและผลลัพธ์ของวิทยากร

ผลการวิจัย

การศึกษาความหมายแห่งความสำเร็จในอาชีพวิทยากรอิสระ: การตีความผ่านมุมมองจิตวิทยา มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายความหมายของความสำเร็จในอาชีพของอาชีพวิทยากรอิสระ พบว่าการให้ความหมายของความสำเร็จในอาชีพวิทยากรอิสระนั้นมีความหลากหลายและซับซ้อน ครอบคลุมทั้งมิติทางวัตถุและจิตใจ การประสบความสำเร็จในอาชีพนี้ไม่เพียงแต่เกี่ยวข้องกับการสร้างรายได้หรือชื่อเสียงเท่านั้น แต่ยังรวมถึงความพึงพอใจในงาน การได้พัฒนาตนเอง และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้อื่น เจตคติและแรงจูงใจภายในของวิทยากรเป็นปัจจัยสำคัญที่ขับเคลื่อนให้พวกเขาก้าวไปสู่ความสำเร็จ โดยมีพื้นฐานมาจากแนวคิดทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดตนเอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และทุนทางจิตวิทยา การเข้าใจมุมมองเหล่านี้ไม่เพียงแต่ช่วยให้เราเข้าใจความสำเร็จในอาชีพวิทยากรอิสระมากขึ้นเท่านั้น แต่ยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาและสนับสนุนผู้ที่ต้องการประกอบอาชีพนี้ให้ประสบความสำเร็จได้อีกด้วย ซึ่งผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ความหมายของความสำเร็จในอาชีพวิทยากรอิสระออกเป็น 3 ประเด็น คือ 1. **เส้นทางสู่ความสำเร็จของอาชีพวิทยากรอิสระ** เส้นทางสู่ความสำเร็จของอาชีพวิทยากรอิสระเป็นหนึ่งในมิติสำคัญที่สะท้อนให้เห็นถึงความหมายของความสำเร็จในอาชีพนี้ การเป็นวิทยากรอิสระไม่เพียงแต่เป็นอาชีพที่ต้องอาศัยความรู้และทักษะเฉพาะทาง แต่ยังเป็นการเดินทางแห่งการค้นพบตนเองและการเติบโตอย่างไม่หยุดนิ่ง เส้นทางสู่ความสำเร็จของอาชีพวิทยากรอิสระ ประกอบด้วย

1.1 มีศิลปะในการถ่ายทอดความรู้ การเป็นผู้ที่มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ได้ ถือเป็นคุณสมบัติแรกของผู้ที่ทำอาชีพวิทยากร เพราะเป็นคุณสมบัติที่ต้องแสดงออกและใช้อยู่ตลอดเวลาในการประกอบอาชีพ โดยการจะก้าวสู่การเป็นวิทยากรมืออาชีพนั้น จุดเริ่มต้นที่สำคัญคือวิทยากรแต่ละคนจะต้องมีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่ตนเองสอน หรือมีความถนัดเฉพาะทางที่ตนเองมุ่งเน้น ความรู้และความเชี่ยวชาญนี้ถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้วิทยากรสามารถนำเสนอเนื้อหาได้อย่างมั่นใจและน่าเชื่อถือ “ง่ายแต่งามคือสิ่งที่สำคัญที่สุดของการทำอาชีพวิทยากรอิสระ...สิ่งที่ทำให้รู้สึกภูมิใจมากที่สุด คือการที่ลูกค้า Feedback ว่า อาจารย์สอนเข้าใจง่ายมากเลยคะ หรืออาจารย์สื่อสารเรื่องยากให้เข้าใจและทำได้จริง” วิทยากรเอ เล่าถึงผลตอบรับจากผู้เข้ารับการอบรมซึ่งเป็นผลจากการมีศิลปะในการถ่ายทอดความรู้

1.2 วิทยากรอิสระ: อาชีพสร้างรายได้และความมั่นคงทางการเงิน อาชีพวิทยากรอิสระเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบวิชาชีพนี้สามารถสร้างรายได้ที่สูงและมีความยืดหยุ่น ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดให้หลายคน โดยเฉพาะผู้ที่ทำงานในสายทรัพยากรบุคคล (HR) หรือผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง พิจารณาที่จะออกจากงานประจำเพื่อมาประกอบอาชีพวิทยากรอิสระ “พี่เคยเป็น HR ที่จ้างให้วิทยากรมาบรรยายที่บริษัท เราเห็นค่าตัวเขาหมด เลยคิดว่า รายได้เขารวันนึงเท่ากับรายได้เราเดือนนึงเลยนะเนี่ย... นี่แหละเป็นแรงบันดาลใจของพี่ที่วางแผนลาออกมาเพื่อมาเป็นวิทยากร” - วิทยากรบี เล่าถึงแรงบันดาลใจของการออกจากการงานประจำมาทำอาชีพวิทยากรอิสระ รายได้ที่มั่นคงและคาดการณ์ได้นี้นำมาซึ่งความสามารถในการสร้างความมั่นคงทางการเงินให้กับตนเองและครอบครัว สำหรับวิทยากรอิสระ ความมั่นคงทางการเงินไม่ได้หมายถึงการมีรายได้ประจำเหมือนงานประจำทั่วไป แต่เป็นความสามารถในการสร้างรายได้ที่สอดคล้องกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ และการบริหารจัดการในภายหลัง

1.3 วิทยากรอิสระ: เส้นทางสู่ชีวิตที่สมดุล ความสำเร็จของอาชีพวิทยากรอิสระ คือ การเป็นผู้สร้างความสมดุลให้กับชีวิต การเป็นวิทยากรอิสระทำให้เราสามารถบริหารจัดการเวลาของตัวเองได้อย่างยืดหยุ่นและมีประสิทธิภาพ “อาชีพวิทยากรอิสระเปลี่ยนชีวิตที่ไปเลย ก่อนหน้านี้ทำงานประจำที่เครียดมาก ไม่เคยมีเวลาให้ตัวเอง ไม่มีเวลาให้ครอบครัวให้ใครเลย... แต่พอมาเป็นวิทยากรอิสระที่มีความสุขขึ้นมาก มีเวลาให้กับตัวเอง บริหารจัดการสิ่งที่ต้องทำและอยากทำได้ เรียกว่าชีวิตดีขึ้นเลยนะ” – **วิทยากรธิ** เล่าถึงการบริหารจัดการชีวิตของตนเองได้อย่างสมดุลมากขึ้นภายหลังการเป็นวิทยากรอิสระ ความสมดุลในชีวิตที่ได้จากการทำงานเป็นวิทยากรอิสระนั้นไม่ได้ส่งผลดีเฉพาะกับตัววิทยากรเองเท่านั้น แต่ยังส่งผลในเชิงบวกต่อครอบครัวและคนรอบข้าง รวมถึงสามารถทุ่มเทให้กับสิ่งสำคัญอื่น ๆ ในชีวิตได้มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการทำงานอาสาสมัครเพื่อช่วยเหลือสังคม การเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน หรือการพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ

1.4 พัฒนาตนเอง พัฒนาอาชีพ: เส้นทางสู่การเป็นวิทยากรชั้นนำ การเรียนรู้และพัฒนาทักษะของวิทยากรอิสระส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาเนื้อหาและกระบวนการถ่ายทอดความรู้ของวิทยากรเป็นอย่างมาก เมื่อวิทยากรอิสระเปิดรับความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ ก็จะสามารถนำข้อมูล แนวคิด และทฤษฎีล่าสุดที่อัปเดตอยู่ตลอดเวลามาประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงเนื้อหาการสอนให้ทันสมัยและตรงกับความต้องการของลูกค้าหรือผู้เข้าร่วมอบรมให้มากที่สุด “...บ่อยครั้งที่เราได้สอนเรื่องเดิม ๆ ให้กับลูกค้า แต่เป็นการคุยเรื่องเดิมในบริบทใหม่ โดยนำสิ่งที่เราได้เรียนรู้มา มีประสบการณ์ต่าง ๆ เพิ่มเติมมากขึ้น บอกกับสถานการณ์ใหม่ ๆ ของลูกค้า ก็ทำให้เราสามารถตอบโจทย์ของลูกค้าได้มากขึ้น” – **วิทยากรติ** เล่าถึงการปรับสิ่งที่ได้เรียนรู้เพิ่มเติม และนำมาปรับใช้กับการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการและสถานการณ์ใหม่ของลูกค้ามากขึ้น

2. ผู้ปลูกพลังแห่งการเรียนรู้ วิทยากรอิสระคือผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจุดประกายความคิดและเสริมสร้างทักษะให้แก่ผู้อื่น ความสำเร็จในอาชีพนี้มีได้วัดเพียงแครายได้หรือชื่อเสียง แต่ยังรวมถึงความสามารถในการสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกให้แก่ผู้เข้าร่วมการอบรม จากการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับเส้นทางสู่ความสำเร็จของอาชีพวิทยากรอิสระ พบว่ามีสองประเด็นสำคัญที่เป็นหัวใจของการประสบความสำเร็จในอาชีพนี้ คือ

2.1 วิทยากรผู้สร้างแรงบันดาลใจและกระตุ้นการเรียนรู้ การเป็นวิทยากรผู้สร้างแรงบันดาลใจและกระตุ้นการเรียนรู้เป็นบทบาทที่สำคัญและท้าทายในวงการการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ วิทยากรอิสระที่ประสบความสำเร็จไม่เพียงแต่ต้องมีความรู้ลึกซึ้งในเนื้อหาที่นำเสนอเท่านั้น แต่ยังต้องมีความสามารถพิเศษในการจุดประกายความคิด สร้างแรงบันดาลใจ และกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมอบรมเกิดความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง “คนที่เข้ามาเรียน มีทั้งแบบสมัครใจ อยากมาด้วยตัวเอง มาแบบตามหน้าที่ และมาแบบที่ถูกบังคับ...หน้าที่ของวิทยากรเราไม่มีเวลาสนใจตรงนี้ แต่หน้าที่เราคือทำอย่างไรก็ได้ให้ผู้สนใจเรียนรู้และเข้าใจมากที่สุด” – **วิทยากรจิ** เล่าถึงบทบาทที่สำคัญของวิทยากร วิทยากรอิสระต้องสามารถสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมอยากมีส่วนร่วม ตั้งคำถาม และแสดงความคิดเห็น การใช้กิจกรรมที่ท้าทายและสนุกสนาน การสร้างการแข่งขันเชิงบวก หรือการให้รางวัลสำหรับความคิดสร้างสรรค์ ล้วนเป็นวิธีการที่ช่วยกระตุ้นความกระตือรือร้นในการเรียนรู้

2.2 วิทยากรผู้ถ่ายทอดประสบการณ์สู่การลงมือปฏิบัติ วิทยากรที่มีประสิทธิภาพต้องมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์นั้นให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในชีวิตการทำงาน มีความสามารถในการวิเคราะห์และเข้าใจความต้องการของผู้เข้ารับการอบรม เพื่อออกแบบหลักสูตรและกิจกรรมที่ตอบโจทย์และสามารถนำไปลงมือปฏิบัติได้ “การเป็นวิทยากรแต่ละยุคก็แตกต่างกัน ถ้าเป็นช่วงนี้ สิ่งในแต่ละองค์กรมีความสนใจคือ การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เรียนแล้ว ก็จะมีการให้การบ้านไปลงมือทำ แล้วก็ออกแบบให้วิทยากรและผู้เรียนมาพีดแบคกัน ว่าเอาไปทำแล้วเป็นอย่างไรบ้าง ได้ผลอย่างไร หรือจะพัฒนากันต่ออย่างไร” - **วิทยากรเอ** เล่าถึงการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เข้ารับการอบรมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานด้วยการลงมือปฏิบัติได้

3. ปฏิวัติองค์กรสู่ความเป็นเลิศ การให้ความหมายของความสำเร็จในอาชีพของวิทยากรอิสระนั้นเป็นเรื่องที่ซับซ้อนและหลากหลาย แต่หัวใจสำคัญอยู่ที่การสร้างผลลัพธ์เชิงบวกต่อองค์กรและบุคคลที่ได้รับการอบรมจากการศึกษาพบว่า เส้นทางสู่ความสำเร็จของอาชีพวิทยากรอิสระด้านการปฏิวัติองค์กรสู่ความเป็นเลิศประกอบด้วย 3 ประเด็น คือ

3.1 ผู้ยกระดับองค์กรสู่ความเป็นเลิศ การทำหน้าที่ในการยกระดับสู่ความเป็นเลิศของวิทยากรอิสระนั้นมีบทบาทเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ และทักษะที่มีคุณค่าให้แก่คนทำงานซึ่งเป็นผู้สร้างผลลัพธ์ให้แก่องค์กรผู้ว่าจ้าง โดยมีส่วนช่วยในการพัฒนาศักยภาพของบุคคลและองค์กรให้เติบโตก้าวหน้า หัวใจสำคัญของการยกระดับองค์กรสู่ความเป็นเลิศของวิทยากรอิสระ โดยวิทยากรไม่เพียงแต่ถ่ายทอดความรู้เท่านั้น แต่ยังกระตุ้นให้เกิดการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้จริงในการทำงาน ส่งผลให้เกิดการปรับปรุงกระบวนการ เพิ่มประสิทธิภาพ และสร้างนวัตกรรมในองค์กร การเปลี่ยนแปลงนี้อาจเริ่มจากระดับบุคคล เช่น การพัฒนาทักษะการสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ หรือการแก้ปัญหา “ทุกครั้งเราจะมีการทำงานร่วมกันกับผู้บริหารหรือ HR เพื่อที่จะได้มีส่วนร่วมในการกระตุ้นให้เกิดการลงมือทำหลังการเรียนรู้ โดยอาจเป็นเราหรือ HR ทำหน้าที่ในการติดตามผลเพื่อให้เห็นการใช้งานและเกิดผลลัพธ์จริง” - **วิทยากรซี**

3.2 การยอมรับจากลูกค้า: กุญแจสู่ความสำเร็จที่ยั่งยืนของวิทยากรอิสระ การเป็นผู้ได้รับการยอมรับจากผู้ให้บริการ เป็นความสำเร็จของอาชีพวิทยากรอิสระที่สามารถสะท้อนความหมายผ่าน 3 ประเด็นสำคัญ คือ การที่ลูกค้าเห็นคุณค่าและประโยชน์ในสิ่งที่วิทยากรทำ การมีงานและลูกค้าอย่างต่อเนื่อง และการได้รับการบอกต่อหรือแนะนำ ซึ่งหมายถึงเนื้อหาและวิธีการนำเสนอของวิทยากรสามารถตอบโจทย์ความต้องการของผู้เข้าร่วมอบรม จนได้รับการยอมรับ และกลายเป็นกระบอกเสียงในการสื่อสารการทำงานของวิทยากรได้ “กลุ่มนี้เป็นลูกค้าหลักของพีเลเย่ย์ พีให้บริการออกไนซ์ หรือสถาบันต่าง ๆ น้อยมาก ...หลัก ๆ ที่มีลูกค้าประจำ และลูกค้าบอกต่อกันมาแบบนี้หลายปีแล้ว” - **วิทยากรบี** การบอกต่อหรือแนะนำวิทยากรต่อกับบริษัทอื่น ๆ เป็นการกล่าวถึงผลลัพธ์ที่เห็นได้ชัดจากการสอนและผลลัพธ์เมื่อนำไปใช้งานของหลักสูตรที่ได้เรียนรู้ การได้รับการแนะนำเช่นนี้ไม่เพียงแต่ช่วยขยายฐานลูกค้าของวิทยากรเท่านั้น แต่ยังช่วยสร้างความน่าเชื่อถือและภาพลักษณ์ที่ดีในวงการอาชีพอีกด้วย

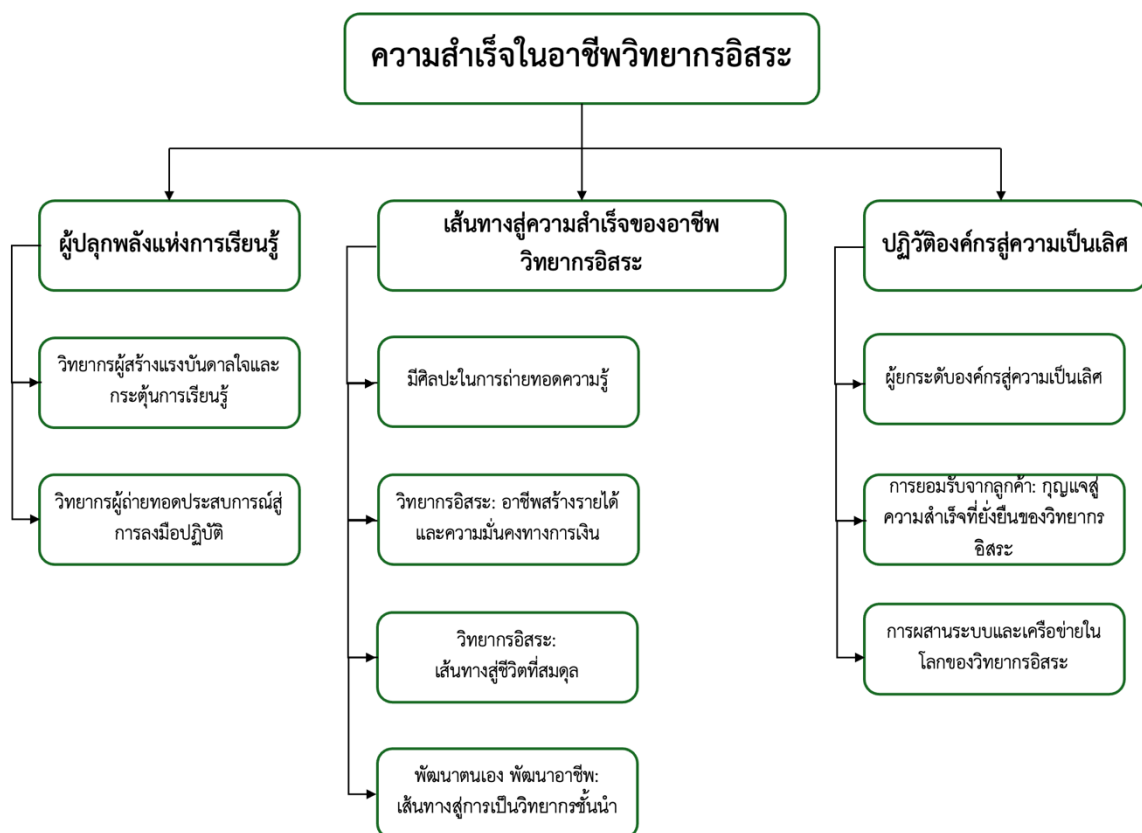
3.3 การผสมระบบและเครือข่ายในโลกของวิทยากรอิสระ การสร้างวิธีการทำงานที่เป็นระบบและการทำงานกับเครือข่ายอย่างเป็นระบบมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของวิทยากรอิสระ ระบบที่ดีช่วยเพิ่ม

ประสิทธิภาพในการจัดการเวลา ทรัพยากร และคุณภาพของงาน ทำให้สามารถรับมือกับงานที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ “ที่ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้มาก พี่จึงสร้างมาตรฐานในการรับงาน และในการทำงานกับลูกค้าไว้ตลอด ถ้ารับกันได้ก็ทำงานด้วยกัน แต่ถ้ารับไม่ได้ก็ต้องหาจุดร่วมในการทำงานร่วมกันให้ได้” - วิทยากรอิสระ การทำงานกับเครือข่ายอย่างเป็นระบบช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่แข็งแกร่งและยั่งยืน นำไปสู่โอกาสทางธุรกิจใหม่ ๆ และการแลกเปลี่ยนความรู้ที่มีคุณค่า นอกจากนี้ ยังช่วยในการพัฒนาตนเองและวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้วิทยากรสามารถรักษาความเป็นมืออาชีพและความน่าเชื่อถือในระยะยาว

สรุปการศึกษาความสำเร็จของวิทยากรอิสระเผยให้เห็นการให้ความหมายที่หลากหลาย แตกต่างจากการศึกษาเดิมที่จำกัดเฉพาะวิทยากรภายในองค์กร โดยความสำเร็จของวิทยากรอิสระไม่จำกัดอยู่แค่รายได้ที่ได้รับ หากแต่รวมถึงชื่อเสียง การได้รับการยอมรับ ความพึงพอใจในงาน การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และการสร้างผลลัพธ์ของการพัฒนาองค์กร วิทยากรอิสระมีเส้นทางที่นำไปสู่ความสำเร็จที่เป็นจุดเด่นเฉพาะตน ทั้งการพัฒนาทักษะเฉพาะทาง ศิลปะการถ่ายทอดความรู้ และการจัดสมดุลชีวิตที่ยืดหยุ่น บทบาทของพวกเขาเน้นการสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้เรียน และผลลัพธ์ที่ยั่งยืนต่อองค์กร รวมถึงการสร้างเครือข่ายและการบริหารงานอย่างเป็นระบบเพื่อความสำเร็จในระยะยาว ซึ่งแตกต่างจากวิทยากรในองค์กรที่มีกรอบเป้าหมายจากนโยบายอย่างชัดเจน โดยสามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ ดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงการให้ความหมายความสำเร็จในอาชีพวิทยากรอิสระ

อภิปรายผล

การศึกษาความหมายของความสำเร็จในอาชีพวิทยากรอิสระสะท้อนให้เห็นถึงความหลากหลายและซับซ้อนของแนวคิดนี้ ทั้งในมิติทางวัตถุและจิตใจ ความสำเร็จไม่ได้จำกัดเพียงการสร้างรายได้หรือชื่อเสียงเท่านั้น แต่ยังรวมถึงความพึงพอใจในงาน การพัฒนาตนเอง และการสร้างผลกระทบเชิงบวกต่อผู้อื่น เส้นทางสู่ความสำเร็จในอาชีพนี้ประกอบด้วยศิลปะในการถ่ายทอดความรู้ การสร้างรายได้และความมั่นคงทางการเงิน การสร้างสมดุลในชีวิต และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง บทบาทของวิทยากรอิสระในฐานะผู้ปลูกพลังแห่งการเรียนรู้ เน้นการสร้างแรงบันดาลใจและการถ่ายทอดประสบการณ์สู่การปฏิบัติจริง เพื่อกระตุ้นการเรียนรู้และพัฒนาทักษะของผู้เข้าร่วมอบรม นอกจากนี้ วิทยากรอิสระยังมีบทบาทสำคัญในการยกระดับองค์กรสู่ความเป็นเลิศ โดยการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร การได้รับการยอมรับจากลูกค้า และการผสมผสานระบบการทำงานกับเครือข่ายอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างความยั่งยืนในอาชีพ การวิจัยชี้ให้เห็นว่า ความสำเร็จในอาชีพนี้ไม่ใช่เพียงผลลัพธ์ส่วนตัว แต่เป็นกระบวนการที่ช่วยสร้างคุณค่าและผลลัพธ์เชิงบวกให้แก่สังคมและองค์กรในวงกว้างอีกด้วย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าความสำเร็จในอาชีพของอาชีพวิทยากรอิสระประกอบด้วย รูปแบบความสำเร็จในอาชีพ (Career Success) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motivation) การกำหนดตนเอง (Self-Determination) และทุนทางจิตวิทยา (Psychological Capital) โดยพบว่า ความสำเร็จในอาชีพของวิทยากรอิสระสามารถพิจารณาได้จากสองมิติที่สำคัญ คือ มิติที่สามารถจับต้องและวัดผลได้อย่างชัดเจน และมิติที่เป็นความรู้สึกภายในจิตใจของวิทยากร ในด้านที่จับต้องได้นั้น วิทยากรอิสระที่ประสบความสำเร็จมักมีรายได้ที่มั่นคงและเติบโตอย่างต่อเนื่อง มีจำนวนงานและลูกค้าที่เพิ่มขึ้น รวมถึงได้รับการยอมรับในวงกว้างผ่านการได้รับเชิญให้เป็นวิทยากรในเวทีสำคัญระดับประเทศหรือนานาชาติ นอกจากนี้ ยังอาจพิจารณาจากการได้รับการแต่งตั้งให้เป็นที่ปรึกษาให้กับองค์กรชั้นนำ หรือการได้รับรางวัลที่เกี่ยวข้องกับความเชี่ยวชาญในสาขาของตน ขณะเดียวกันความสำเร็จอีกมิติหนึ่งที่ไม่อาจมองข้าม คือ ความรู้สึกภายในจิตใจของวิทยากรเอง ซึ่งรวมถึงความภาคภูมิใจที่ได้ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้กับผู้อื่น ความพึงพอใจที่ได้เห็นผู้เข้าอบรมนำความรู้ไปต่อยอดและประสบความสำเร็จ ตลอดจนความรู้สึกว่าได้ใช้ศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ในการสร้างการเปลี่ยนแปลงให้กับสังคม วิทยากรที่ประสบความสำเร็จมักจะสร้างสมดุลระหว่างการงานและชีวิตส่วนตัวได้อย่างลงตัว มีอิสระในการบริหารจัดการเวลาและเลือกงานที่ตรงกับความถนัดและความสนใจของตนเอง รวมถึงมีโอกาสนในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องผ่านการเรียนรู้จากประสบการณ์และการแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้เข้าอบรมที่หลากหลายภูมิหลัง การที่วิทยากรสามารถบรรลุเป้าหมายทั้งในเชิงวิชาชีพและการดำเนินชีวิตนั้น ถือเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าตัวเลขรายได้หรือจำนวนงานที่ได้รับ ดังแนวคิดของ Judge et al. (1995) ที่กล่าวถึงรูปแบบความสำเร็จในอาชีพทางการบริหาร (Model of Executive Career Success) ซึ่งเป็นผลจากการสังเคราะห์งานวิจัย แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยรูปแบบดังกล่าวได้จำแนกความสำเร็จในอาชีพออกเป็น 2 ประเภท คือ ความสำเร็จในอาชีพเชิงรูปธรรม (Objective Career Success) และความสำเร็จในอาชีพเชิงนามธรรม (Subjective Career Success) ความสำเร็จในอาชีพเชิงรูปธรรม หมายถึงองค์ประกอบที่สามารถวัดหรือประเมินได้อย่างเป็นรูปธรรม เช่น รายได้ ตำแหน่งหน้าที่การงาน หรือจำนวนการเลื่อนขั้นในสายงานอาชีพ

.....
ในขณะที่ความสำเร็จในอาชีพเชิงนามธรรม เป็นการรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับประสบการณ์ในอาชีพการงาน ซึ่งรวมถึงความรู้สึพึงพอใจในงาน การบรรลุเป้าหมายในอาชีพ และความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน

ขณะเดียวกัน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motivation) ในการประกอบอาชีพเป็นปัจจัยสำคัญที่ขับเคลื่อนให้วิทยากรอิสระประสบความสำเร็จในอาชีพ หนึ่งในแรงจูงใจที่สำคัญคือความชอบและความสนใจในงานที่ทำ วิทยากรอิสระมักมีความรู้ความสามารถในเชิงลึกในหัวข้อที่ตนสอน และมีความกระตือรือร้นในการถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เข้ารับการอบรม นอกจากนี้ การได้รับความพึงพอใจและการยอมรับจากผู้เข้ารับการอบรม ก็เป็นแรงจูงใจสำคัญอีกประการหนึ่ง ซึ่งจะส่งผลให้วิทยากรเกิดความภาคภูมิใจและตั้งใจในการทำงานมากขึ้น ในขณะเดียวกัน การมีอิสระในการกำหนดเงื่อนไขของการทำงาน เช่น เวลา สถานที่ และรูปแบบการบรรยายก็เป็นปัจจัยสนับสนุนให้วิทยากรรู้สึกมีความสุขและมีแรงจูงใจในการประกอบอาชีพ ด้วยเหตุนี้ แรงจูงใจจึงเป็นหัวใจสำคัญของความสำเร็จในอาชีพวิทยากรอิสระ สอดคล้องกับแนวคิดของ Eby, Butts and Lockwood's (2003) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในอาชีพของฟรีแลนซ์ โดยเน้นศึกษาลักษณะบุคลิกภาพและแรงจูงใจที่สร้างแรงบันดาลใจในการประกอบอาชีพ เนื่องจากมีข้อสันนิษฐานว่าปัจจัยเหล่านี้มีความสำคัญต่อความสำเร็จในบริบทของฟรีแลนซ์มากกว่าคุณลักษณะบุคลิกภาพของผู้ประกอบการแบบดั้งเดิม เช่น ความเชื่อมั่นในตนเอง นิสัยชอบเสี่ยง และความจำเป็นในการบรรลุผลสำเร็จ โดยในด้านบุคลิกภาพ จะศึกษาลักษณะความเป็นมืออาชีพ ความกระตือรือร้นในเชิงรุก และความเปิดกว้าง ซึ่งเป็นปัจจัยที่อาจสะท้อนถึงทุนส่วนบุคคลของฟรีแลนซ์ที่จำเป็นต่อความสำเร็จในอาชีพ

ในการประกอบอาชีพวิทยากรอิสระ แรงจูงใจภายในเป็นปัจจัยสำคัญที่ขับเคลื่อนให้บุคคลประสบความสำเร็จ แรงจูงใจภายในที่สำคัญได้แก่ ความต้องการอิสระและความยืดหยุ่นในการตัดสินใจ ความภาคภูมิใจในการใช้ความสามารถของตนเอง และโอกาสในการแสดงศักยภาพและความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการกำหนดตนเอง (Self-Determination) ของ Ryan & Deci (2000) คือ เป็นความต้องการตามธรรมชาติของบุคคลที่จะรับรู้ถึงความสำเร็จหรือบรรลุเป้าหมายที่ต้องการจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม มีแนวโน้มที่จะสำรวจและควบคุมและมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อทดสอบและพัฒนาศักยภาพของตนเอง นอกจากนี้ ความเป็นเจ้าของและควบคุมกิจการของตนเองยังสร้างความมั่นใจและแรงจูงใจให้ดำเนินงานอย่างสุดความสามารถ ความท้าทายในการจัดการงานในรูปแบบที่หลากหลายและไม่ซ้ำแบบก็เป็นแรงจูงใจให้เกิดความกระตือรือร้นในการทำงาน นำไปสู่การได้รับผลตอบแทนที่สอดคล้องกับความพยายามและความสำเร็จของงานก็เป็นสิ่งที่สร้างความพึงพอใจและความมุ่งมั่นในการทำงานอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การประกอบอาชีพอิสระจึงเป็นตัวเร่งให้บุคคลได้ปลดปล่อยจากข้อจำกัดและระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ และได้แสดงศักยภาพของตนออกมาอย่างเต็มที่เพื่อให้บรรลุความสำเร็จตามความต้องการของตนเอง ดังการศึกษาของ Sarah and Louw-Potgieter (2011: 157-172) พบว่า การประสบความสำเร็จในอาชีพเชิงปณัยสัมพันธ์ทางบวกกับเอกภาพในการทำงาน (Work Centrality) การรับรู้ความสามารถในตนเอง (Self - Efficacy) และความคาดหวัง (Expectancy) ขณะที่ Bakke (2023: 1-16) พบว่า การมีเอกภาพในการทำงาน หรือ การอิสระในการทำงาน (Work Centrality) การมีอิสระในการทำงานทำให้บุคคลแสดงศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่ซึ่งมีอิทธิพลต่อความมั่นคงในงานและรายได้ที่เพิ่มขึ้น ชนนัทธิดา อติชาติ และคณะ (Atichat et al, 2022: 233-247) นอกจากแรงจูงใจภายในที่ขับเคลื่อน

.....
ความสำเร็จในการประกอบอาชีพวิทยากรอิสระแล้ว แรงจูงใจภายนอกก็มีบทบาทสำคัญเช่นกัน ความต้องการของตลาดและความต้องการต่อการอบรมและพัฒนาทักษะของผู้เข้ารับการอบรมเป็นสิ่งที่สร้างแรงจูงใจให้วิทยากรอิสระค้นหาและสร้างสรรค์หลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย การได้รับการยอมรับในตัวตนและความเป็นผู้เชี่ยวชาญจากตลาดและผู้เข้ารับการอบรมก็เป็นแรงผลักดันให้วิทยากรอิสระมุ่งมั่นพัฒนาความรู้และทักษะของตนอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น แรงจูงใจภายนอกจึงเป็นตัวเร่งให้วิทยากรอิสระพัฒนาความรู้และทักษะเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดและผู้รับบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motivation) เป็นปัจจัยสำคัญที่ขับเคลื่อนให้วิทยากรอิสระมีการกำหนดตนเอง (Self-Determination) ด้วยความสนใจในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองเพิ่มเติมตลอดเวลา มีการกำหนดเป้าหมายและแผนในการดำเนินงานที่ชัดเจน รวมถึงมีความมุ่งมั่นที่จะลงมือทำให้ประสบความสำเร็จซึ่งนำไปสู่ความสำเร็จในอาชีพวิทยากรอิสระตามแนวคิดของ McClelland, D.C. (1998: 331 - 339) ที่ว่าบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงมักมีความต้องการที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเอง ยอมรับความท้าทาย และมุ่งมั่นที่จะบรรลุเป้าหมาย ในการประกอบอาชีพวิทยากรอิสระ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กระตุ้นให้วิทยากรแสวงหาความรู้และทักษะใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาตนเองให้เป็นผู้เชี่ยวชาญในศาสตร์ที่ตนรับผิดชอบ ซึ่งนำไปสู่การสร้างหลักสูตรการอบรมที่มีคุณภาพและตรงกับความต้องการของตลาด นอกจากนี้ การมีความรับผิดชอบในการออกแบบและดำเนินงานด้วยตนเองตามความถนัดและความสนใจยังส่งผลให้วิทยากรมีความมุ่งมั่นและเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามให้งานประสบความสำเร็จ ด้วยแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่ผลักดันให้เกิดการกำหนดตนเอง วิทยากรอิสระจึงสามารถพัฒนาและใช้ศักยภาพของตนเองได้เต็มที่ซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จในอาชีพในระยะยาว สอดคล้องกับ โมลี สุทธิโมลิโพธิ (Sudhimolibodhi, 2020: 12-17) ที่ว่า มนุษย์มีสภาวะทางจิตวิทยาที่สะท้อนความปรารถนาของบุคคลในการประสบความสำเร็จตามมาตรฐานที่ดีเลิศ โดยบุคคลนั้นจะมีความตระหนักและเจตนาในการกระทำสิ่งต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในระดับสูง พร้อมทั้งพยายามแข่งขันกับมาตรฐานหรือบุคคลอื่นๆ เพื่อให้ได้ผลงานที่ดีกว่า นอกจากนี้ บุคคลดังกล่าวยังแสดงออกถึงพฤติกรรมที่มุ่งมั่น ทะเยอทะยาน กระตือรือร้น รับผิดชอบ และมานะบากบั่นในการทำงาน โดยมีแรงขับเคลื่อนมาจากความหวังที่จะประสบความสำเร็จมากกว่าความกลัวต่อความล้มเหลว

ทุนทางจิตวิทยาส่งผลต่อความสำเร็จในอาชีพของวิทยากรอิสระ โดยวิทยากรอิสระมีความสามารถในการรับรู้ความสามารถของตนเอง มีเจตคติเชิงบวกในการรับมือการทำงานหรือสถานการณ์ต่างๆ และพร้อมปรับเปลี่ยนวิธีการเพื่อผลลัพธ์ของการทำงานที่ประสบความสำเร็จ ตามแนวคิดของ Luthans et al. (2007) ว่าเป็นสภาวะของบุคคลที่มีจุดเด่นหรือจุดแข็ง โดยมีการพัฒนาคุณลักษณะทางบวกทั้งในด้านความเข้มแข็งและความสามารถทางจิตใจ ซึ่งมีผลต่อการกำหนดพฤติกรรมที่สามารถวัดได้ พัฒนาได้ และสามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยองค์ประกอบสำคัญทั้ง 4 ด้านคือ ความหวัง (Hope) การมองโลกในแง่ดี (Optimism) ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง (Self-Efficacy) และความยืดหยุ่นทางจิตใจ (Resilience) ล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้วิทยากรอิสระสามารถประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ กล่าวคือ ความหวังช่วยให้วิทยากรมีเป้าหมายและแรงบันดาลใจในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง การมองโลกในแง่ดีช่วยให้สามารถเผชิญกับความท้าทายและอุปสรรคต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองจะช่วยให้

.....
วิทยากรกล้าที่จะรับงานที่ท้าทายและพัฒนาทักษะใหม่ๆ อยู่เสมอ นอกจากนี้ ความยืดหยุ่นทางจิตใจยังช่วยให้วิทยากรสามารถปรับตัวกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงและฟื้นตัวจากความผิดพลาดหรือความล้มเหลวได้อย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับการศึกษาของ Kauffeld and Spurr (2021: 285-308) พบว่า ผลของทุนจิตวิทยาเชิงบวกต่อความสำเร็จในอาชีพเชิงอัตวิสัยนั้นเป็นตัวแปรส่งผ่านขององค์ประกอบของเจตคติในอาชีพและการวางแผนอาชีพ ในขณะที่ผลของทุนจิตวิทยาเชิงบวกต่อความสำเร็จในอาชีพเชิงวัตถุวิสัยส่งผ่านการกลางของการสร้างเครือข่ายภายนอกองค์กร ผลการศึกษาในครั้งนี้เสริมสร้างงานวิจัยที่ระบุว่าทุนจิตวิทยาเชิงบวกเป็นตัวพยากรณ์ความสำเร็จในอาชีพ

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motivation) การกำหนดตนเอง (Self-Determination) และทุนทางจิตวิทยา (Psychological Capital) เป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนความสำเร็จในอาชีพวิทยากรอิสระอย่างมีประสิทธิภาพ โดยแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กระตุ้นให้วิทยากรมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเอง ยอมรับความท้าทาย และสร้างหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของตลาดได้อย่างตรงจุด ขณะที่การกำหนดตนเองช่วยให้วิทยากรรู้สึกมีอิสระและความรับผิดชอบในการตัดสินใจ ส่งผลให้เกิดการใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่ และการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง ขณะเดียวกันทุนทางจิตวิทยา ได้แก่ ความหวัง การมองโลกในแง่ดี ความเชื่อมั่นในตนเอง และความยืดหยุ่นทางจิตใจ ช่วยให้วิทยากรเผชิญกับอุปสรรคได้อย่างมั่นคงและปรับตัวในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจัยเหล่านี้ช่วยสร้างความสมดุลระหว่างเป้าหมายอาชีพและชีวิตส่วนตัว เสริมสร้างการยอมรับจากตลาดและความพึงพอใจในตนเอง ซึ่งล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จในอาชีพวิทยากรอิสระได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

การให้ความหมายความสำเร็จในอาชีพวิทยากรอิสระ: การตีความผ่านมุมมองจิตวิทยา ครอบคลุมมิติทั้งทางวัตถุและจิตใจ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับรายได้ ชื่อเสียง การได้รับการยอมรับ รวมถึงความพึงพอใจในงาน การพัฒนาตนเอง และคุณค่าในการทำงานที่วิทยากรอิสระให้ในการทำงาน โดยสอดคล้องกับแนวคิดด้านจิตวิทยารูปแบบความสำเร็จในอาชีพ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การกำหนดตนเอง และทุนทางจิตวิทยา โดยเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การสร้างความสำเร็จในอาชีพของวิทยากรอิสระ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

1. วิทยากรอิสระสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพและสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ว่าจ้าง ด้วยการใช้แนวคิดด้านจิตวิทยาเพื่อการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานวิชาชีพวิทยากรอิสระที่มีมาตรฐาน เช่น ความน่าเชื่อถือในความรู้ ความสามารถที่อ้างอิงจากผลการวิจัยที่มีคุณภาพ และการออกแบบเนื้อหาและการสื่อสารที่ตอบโจทย์ผู้ฟังอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้น
2. วิทยากรอิสระสามารถนำผลการวิจัยมาปรับใช้เพื่อวางแผนการพัฒนาตนเองโดยเริ่มจากการตั้งเป้าหมายอาชีพที่ชัดเจน พร้อมพัฒนาทักษะที่จำเป็นผ่านกระบวนการกำหนดตนเอง (Self-Determination) เสริมด้วยการสร้างทุนทางจิตวิทยา เช่น ความยืดหยุ่นทางใจ (Resilience) และความมั่นใจในความสามารถตนเอง (Self-Efficacy) เพื่อสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และนำไปสู่ความสำเร็จในอาชีพอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นอุปสรรคหรือความท้าทายในการประกอบอาชีพวิทยากรอิสระเพื่อให้เข้าใจถึงข้อจำกัดและแนวทางการส่งเสริมความสำเร็จในอาชีพของวิทยากรอิสระ
2. ทำการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อวัดผลลัพธ์ความสำเร็จที่เป็นรูปธรรมของอาชีพวิทยากรอิสระเพื่อเป็นข้อมูลที่จะช่วยสนับสนุนและพัฒนาความสำเร็จของอาชีพวิทยากรอิสระต่อไป

สรุป

ความสำเร็จในอาชีพของวิทยากรอิสระ: การตีความผ่านมุมมองจิตวิทยา มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับหลายปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน โดยรูปแบบความสำเร็จในอาชีพช่วยกำหนดเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาตนเองที่ชัดเจน ในขณะที่แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นพลังผลักดันให้มุ่งมั่นฝ่าฟันอุปสรรคเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ การกำหนดตนเองช่วยให้วิทยากรมีอิสระในการตัดสินใจและวางแผนการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการและความถนัดของตน ส่วนทุนทางจิตวิทยาอันประกอบด้วยความหวัง การมองโลกในแง่ดี การรับรู้ความสามารถของตนเอง และความยืดหยุ่นทางจิตใจ ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งทางจิตใจในการเผชิญความท้าทายต่าง ๆ และส่งเสริมการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ปัจจัยเหล่านี้หลอมรวมกันเป็นรากฐานสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนให้วิทยากรอิสระสามารถประสบความสำเร็จในอาชีพได้อย่างยั่งยืน ผ่านการพัฒนาความเชี่ยวชาญ การสร้างเครือข่าย และการปรับตัวเข้ากับเปลี่ยนแปลงของธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Reference

- Atichat, C., Abhicharttibutra, K., and Wichaikhum, O. (2022). Factors Predicting the Subjective Career Success of Nurses in University Hospitals. *Faculty of Nursing Chiang Mai University Thailand*, 49(4), 233-247. (in Thai)
- Born, A. V. D., and Witteloostuijn, A. V. (2012). Drivers of Freelance Career Success. *Journal of Organizational Behavior*, 1(31), 24-46.
- Chantapong, S. (2022, July 15). *Labor Market Trends and Pathways to "Freelancing" in the Gig Economy*.https://www.bot.or.th/th/research-and-publications/articles-and-publications/articles/Article_1Mar2022.html.
- Eby, L. T., Butts, M., and Lockwood, A. (2003). Predictors of Success in the Era of the Boundaryless Career. *Journal of Organizational Behavior*, 24(6), 689-708.
- Judge, T. A., CABLE, D. M., BOUDREAU, J. W., and BRETZ, R.D. (1995). *An Empirical Investigation of Predictors of Executive Career Success*. New York: Cornell University.
- Kauffeld, S., and Spurk, D. (2021). Why Does Psychological Capital Foster Subjective and Objective Career Success? The Mediating Role of Career-Specific Resources. *Journal of Career Assessment*, 30, 285-308.

-
- Photisita, C. (2021). *The Science and Art of Qualitative Research*. (9th ed.). Chulalongkorn University Press: Bangkok. (in Thai)
- Phucharoen, W. (2016). *FA: Skills for Modern Management*. Bangkok: Ariyachon,15. (in Thai)
- Sa-nguanchom, P., and Vadakovido, P. (2022). A Model for the Development of Prototype Facilitative Leaders for Peace by Buddhist Peaceful Means. *Journal of MCU Peace Studies*, 10(7), 133-143. (in Thai)
- Sara Horowitz. (2015). Freelancers in the U.S. Workforce. *Monthly Labor Review* U.S. Bureau of Labor Statistics.
- Sarah, R., and Louw-Potgieter, J. (2011). Career Success of Women Academics in South African. *South African Journal of Psychology*, 41(2), 157-172.
- Sudhimolibodhi, M. (2020). Characteristics of Individuals with Achievement Motivation. *Buddhist Psychology Journal*, 5(2), 12-17. (in Thai)